

CERCETĂRI SOCIO-UMANISTE: ASPECTE INTERDISCIPLINARE

Dr., conf. cerc. Svetlana CIUMAC

SOCIO-HUMANISTIC RESEARCH: INTERDISCIPLINARY ASPECTS

The scientific research, through its content, quality and the scope of investigations, is an act of culture, accompanied by a deep scientific meaning that the society can use to reach the highest performances.

Nowadays the dimension of scientific social and humanistic studies has grown considerably and their influence on the society has developed a lot. Moreover, the character of the studies has undergone significant changes and the science has become the result of common efforts. Teams of researchers from various institutions work together to reach the final goal. The scientific work performed by the team of the Institute for European Integration and Political Science of the Academy of Sciences of Moldova has brought a highly important contribution to the society.

The most important studies have been used in a great number of scientific publications offering the general public and the scientific community a number of new information in the field of European studies, political science, philosophy, sociology and demography.

Activitatea de cercetare științifică prin conținutul, calitatea și aria investigațiilor este un act de cultură alimentat de profunde semnificații științifice oferite societății pentru obținerea unor performanțe superioare. Cercetările științifice au drept scop să contribuie la elucidarea obiectivă a problemelor esențiale, fenomenelor și proceselor cu care se confruntă societatea, precum și a consecințelor lor economice, sociale și politice.

Cunoașterea aprofundată a realităților sociale, economice și politice, inclusiv prin prisma fundamentelor teoretice ce le-au influențat, reprezintă o cerință de stringentă actualitate pentru societate. Importanța majoră pentru cunoaștere este demonstrată și de adevărul, nu odată probat de istorie, că *valoarea se legitimează prin perenitatea ei în timp*. În acest sens, activitatea de cercetare științifică, ca parte esențială a spiritualității umane universale, concepe investigațiile complex, prin prisma corelației dintre teoretic și practic, evoluției de la parte la întreg, de la simplu la complex.

Actualmente activitatea de cercetare științifică, care constituie un puternic factor de dezvoltare, este marcată de faptul că întreaga civilizație se axează pe acomodarea la noile tendințe cum sunt cunoașterea,

tehnologiile de vârf, informația, potențialul uman, științific și cultural. În procesul activității de cercetare, științific prioritar este aspectul fundamental determinat de precizia, rigurozitatea și exactitatea metodelor folosite, prin care sunt desemnate elementele și procesele studiate.

În științele socio-umaniste, cercetările efectuate sunt determinate atât de elemente obiective, cât și de cele subiective datorită implicării omului cu dorințele, aspirațiile și necesitățile sale. Astfel, investigațiile fundamentale din domeniul socio-uman, ținând cont de implicarea factorului subiectiv, nu sunt și nici nu pot fi riguros precise sau cu un impact aplicativ imediat, comparativ cu cercetările efectuate în domeniile științelor exacte. În același timp, cercetările științifice socio-umaniste reprezintă un fundament al progresului social, având ca scop prezentarea cunoștințelor veridice despre natură, societate și gândire.

În prezent, amploarea cercetărilor științifice socio-umaniste a sporit considerabil, iar influența acestora asupra societății a înregistrat un progres semnificativ. Mai mult decât atât – natura cercetărilor realizate s-a modificat profund. Știința a devenit preponderent rezultatul unor eforturi colective. Incorporați în cadrul unor instituții de cercetare, oamenii de știință scriu un volum mai mare de lucrări, contribuind fiecare la succesul final.

În acest sens, cercetările științifice desfășurate în cadrul Institutului Integrare Europeană și Științe Politice al AȘM (sub actuala denumire din 2009), care în anul 2011 marchează 20 ani de la fondare, au adus o contribuție importantă societății. Cele mai semnificative cercetări au fost valorificate în multiple publicații științifice oferind un șir de cunoștințe noi din domeniile studiilor europene, științelor politice, filosofiei, sociologiei și demografiei.

Lucrările științifice elaborate de către echipa IIESP al AȘM pe parcursul anilor de activitate cuprind mii de studii și articole științifice, monografii, culegeri și articole, manuale, materiale metodico-didactice, dicționare, lucrări științifico-populare etc., care conțin un ansamblu de idei argumentate fundamental și relevă problemele de importanță majoră din domeniile investigate. Printre cele mai relevante publicații științifice din perioada ultimilor ani menționăm următoarele:

Fațetele unui proces: migrația forței de muncă din Republica Moldova în Italia / seria Migrația: Probleme și oportunități. Autori: Moșneaga V., Moraru V., Rusnac Gh., Turcan V., Chișinău, Editura Print SRL, 2011, 264 p.

Lucrarea elucidează problemele de importanță majoră caracteristice procesului de migrație în societatea contemporană. Elaborată în baza unei cer-

cetări sociologice calitative, lucrarea este prețioasă prin modalitatea inedită a tratării acestui subiect. În baza a peste 60 de interviuri amănunțite realizate în Republica Moldova și în Italia au fost identificate mai multe fațete ale acestui fenomen contradictoriu, dezvăluindu-se geneza și evoluția procesului migrațional. Informația amplă ca volum și valoare obținută în urma interviurii migranților a permis abordarea în cadrul studiului a diverselor aspecte ale fenomenului migrațional și a transformărilor dificile cu care se confruntă astăzi societatea. Particularitatea distinctă a lucrării constituie abordarea socio-psiho a familiei în contextul fenomenului migrațional și elucidarea complexității acestui fenomen. Cercetarea bazată pe informații actualizate urmărește un scop bine determinat – argumentarea necesității conștientizării și înțelegerii de către societate a fenomenului nominalizat și elaborarea politicilor migraționiste de către organele de resort.

Publicația demonstrează că guvernele, organizațiile neguvernamentale, alte organe responsabile sunt obligate să-și multiplifice eforturile în soluționarea adecvată a acestui domeniu.

Moraru, V. (coord.). *Republica Moldova: provocările migrației / seria Migrația: Probleme și oportunități*. Chișinău, Știința, 2010, 147 p.

Studiul propus publicului este rezultatul unor cercetări științifice profunde ale fenomenului migrațional și inaugurează *Seria Migrația: probleme și oportunități*. Pe fondul extinderii fluxurilor migraționale din ultimii ani și acutizării problemelor procesului respectiv, lucrarea încearcă a distinge dimensiunile și realitățile generale mondiale și cele specifice pentru Republica Moldova. Urmărind logica procesului migraționist, cercetarea cuprinde dezvăluiri analitice și este dedicată esențializării lui la această etapă, fiind completată cu evaluări privind evoluția sinuoasă și conflictuală a acestui proces. Pornind de la faptul că migrația internă și internațională este direct proporțională cu complexitatea evoluțiilor pe plan politic, social, economic, financiar, ecologic, umanitar la nivel micro și macro-geografic, lucrarea analizează procesul migrațional într-o manieră cuprinzătoare și inovatoare fundamentând opțiunile descrise.

Migrația internațională a forței de muncă generează o serie de tensiuni și contradicții între țările de imigrație și emigrație. În acest context, cercetările efectuate sunt deosebit de importante pentru Republica Moldova, care are drept scop primordial aderarea la Uniunea Europeană. De altfel, punerea corectă a problemelor și înțelegerea realităților acestui proces apare și în titlul cărții arătând importanța cercetării fenomenului respectiv. În acest sens, lucrarea este o contribuție notabilă prin originalitatea

modalităților de abordare, evidențiere a lacunelor în dirijarea procesului migrațional și identificarea soluțiilor și acțiunilor de ameliorare.

Lucrării i-a fost acordată Diplomă de mențiune la Târgul de carte științifică și didactică din 10-13 octombrie 2011.

Moraru, V. (coord.), *Republica Moldova și Uniunea Europeană: problemele și perspectivele cooperării*. Chișinău, Știința, 2010, 148 p.

Lucrarea reprezintă o abordare ambițioasă a problematicii și perspectivei de cooperare a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană.

Pornind de la faptul că, din anul 2005, Republica Moldova a proclamat drept prioritate fundamentală integrarea europeană, autorul este preocupat de găsirea soluțiilor de natură să înscrie Republica Moldova în rândul statelor prospere și civilizate ale lumii. Investigațiile sunt pe cât de complexe, pe atât de generoase în deschideri de noi orizonturi indicând, în același timp, că procesul integraționist ridică probleme cu adevărat serioase, care necesită precauție, prudență și politici de protecție corespunzătoare.

Procesul integrării europene este abordat prin analiza minuțioasă a diferitelor aspecte, cum ar fi: problema suveranității de stat, conflictul transnistrean, factorul economic în formarea și manifestarea națiunii și naționalismului, schimburile comerciale ale Republicii Moldova cu țările Uniunii Europene, atragerea investițiilor și protejarea producătorului, contribuția factorului comunicațional în opțiunea europeană a republicii, influența politică a mass-media în abordările europene contemporane, sistemul bancar și financiar, piața muncii și atragerea potențialului intelectual etc.

În urma analizei atente a situației din Republica Moldova se confirmă faptul că integrarea europeană reprezintă o prioritate constantă și ireversibilă a politicii externe și interne a țării, iar implementarea reformelor în domeniul consolidării democrației și statului de drept în conformitate cu standardele europene se află permanent în vizorul actualei guvernări. Este de menționat, de asemenea, faptul că deși la nivel guvernamental acestui proces i se acordă o atenție sporită, populația cunoaște destul de puțin despre ce înseamnă cu adevărat efortul de integrare europeană, care sunt costurile și care este traseul de urmat. Semnalăm că în lucrare sunt prezentate cercetări pe tema menționată în limbile română, engleză și rusă, fapt care extinde aria accesibilității celor interesați de problematica în cauză.

Lucrării i-a fost acordată Diplomă de mențiune la Târgul de carte științifică și didactică din 10-13 octombrie 2011.

Puterea politică și coeziunea socială în Republica Moldova din perspectiva integrării europene. Roșca A. (coord.), Chișinău, Print-Caro, 2010, 222 p.

Lucrarea este realizată în baza cercetărilor efectuate în cadrul a două proiecte instituționale și are drept scop analiza situației în domeniul sistemului politic din Republica Moldova din ultimii ani. Transformările survenite în ultimul deceniu sunt marcate de incertitudine și neliniște în societate, iar studiul nominalizat este o încercare de analiză a diverselor aspecte ale relațiilor puterea politică – societatea, dat fiind faptul că nu există putere politică în afara societății, precum nu există nici societate fără putere politică. Analizând situația extrem de dificilă și specifică a dezvoltării Republicii Moldova după proclamarea independenței, studiul abordează aspectele funcționării puterii politice și obiectivele privind eficientizarea sa; consolidarea interacțiunii dintre instituțiile statale și societatea civilă; reglementarea conflictului transnistrean și fundamentarea conceptului de interes național; aspectele politico-juridice ale coeziunii interetnice.

Abordările delimitate în lucrare sunt reinterpretate prin prisma noilor circumstanțe temporale și a noilor experiențe acumulate de practica social-politică contemporană

Peru-Balan, A. *PR-ul politic și comunicarea de criză în Republica Moldova (2009-2010)*. Chișinău, Imona Grup, 2010, 109 p.

Lucrarea elucidează schimbările profunde în sistemul comunicării politice din Republica Moldova prin prisma analizei principalelor componente – Public Relations, propaganda și publicitatea politică.

Fiind una de pionierat în spațiul Republicii Moldova, lucrarea prezintă o privire de ansamblu asupra abordărilor și modalităților tehnice pe care le implică Relațiile Publice în sistemul comunicării politice, conținând numeroase interpretări sintetice ale experților în domeniu. Folosind surse științifice bogate și invocând o analiză imparțială, cercetarea poartă un caracter aplicativ, sobru și relevant. Studiul este scris într-un timp record pentru Republica Moldova, de aceea analiza lucidă și pertinentă a evoluției domeniului politic-comunicațional prezintă un interes deosebit atât pentru actorii politici, cât și pentru publicul larg.

Paladi, G., Găgăuz, O., Penina, O., *Îmbătrânirea populației în Republica Moldova: consecințe economice și sociale*. – Chișinău, Policolor SRL, 2009.

Lucrarea este dedicată unei probleme deosebit de actuale cu care se confruntă astăzi atât Republica

Moldova, cât și țările din spațiul european, și anume – starea actuală a îmbătrânirii demografice.

Studiul abordează în complexitate procesul îmbătrânirii, analizând factorii și mecanismele cauzale, evoluțiile la nivel național, particularitățile pe sexe, evoluțiile pe medii sociale și în profil teritorial, plasarea țării în contextul perspectivei europene.

Roșca A., *Algoritmi ai tranziției: aspecte social-filosofice*. Chișinău, Tip. A.Ș.M., 2007, 268 p.

Studiul abordează în plan conceptual-teoretic o serie de subiecte de pregnantă actualitate privind tranziția spre un sistem de relații sociale bazate pe democrația pluralistă, economia de piață și valori umane autentice. Majoritatea problemelor centrale ale modernizării politice și sociale sunt examinate în complex, prin prisma preceptelor ce țin de principalele doctrine social-filosofice și politice ale contemporaneității, fapt ce lărgeste substanțial cadrul teoretico-metodologic al investigațiilor efectuate, creând astfel o imagine policromă, mai nuanțată, a fenomenelor și proceselor în derulare. Interpretările științifice ale subiectelor luate în dezbatere se extind dincolo de țările aflate în tranziția democratică, ieșind la unele zone de interferență cu realitățile din țările avansate și abordând tangențial probleme cu semnificație generală pentru perioada actuală de dezvoltare.

Dimitrenco S., Mocanu V., Rusandu I., *Societatea contemporană: aspecte social-economice și politice. Analiza opiniei publice*. Chișinău, Știința, 2007, 168 p.

În lucrare se examinează unele probleme sociale, economice și politice ale societății moldovenești, precum sunt caracteristicile social-economice ale medului de viață a populației, legitățile dezvoltării sociale și căile de perfecționare a relațiilor sociale, încrederea populației în instituțiile sociale și mecanismele electorale, nivelul de informare și atitudinea cetățenilor față de mijloacele mass-media. O deosebită atenție se atrage descrierii metodologiei și metodei cercetării sociologice, în baza căreia se analizează cauzele absenteismului locuitorilor mun. Chișinău la alegerile Primarului General al Capitalei în anul 2005. Ca urmare a cercetărilor sociologice efectuate autorii propun o serie de concluzii și recomandări.

Retrospectiva publicațiilor din ultimii ani denotă o calitate distinsă a investigațiilor științifice în care componenta cercetării fundamentale raliază în componenta aplicativă. Dat fiind faptul că investigațiile științifice efectuate în cadrul Institutului poartă un caracter interdisciplinar, deseori publicațiile științifice au îmbinat armonios diferite domenii de cercetare propunând cititorului studii de sinteză și analiză complementară.